

Пам'ятник вогнеборцю Гілярію Еліясевичу на Личаківському кладовищі

Пожежництво як виду професійної діяльності, пов'язаної із захистом надбань людської праці від стихії вогню, вітчизняна історіографія приділяла недостатню увагу. Пожежі, як і війни, були гальмом економічного поступу держави як у цілому, так і окремих міст та сіл. Пожежники гідні того, щоб мати свою історію, - історію відваги і самопожертви багатьох відомих і невідомих вогнеборців.[1]

До когорти таких відважних вогнеборців належить заступник начальника пожежної охорони Львова Гілярій Еліясевич (1848-1910). (№1)

Народився Г. Еліясевич в с. Сновичі (тепер Золочівський район Львівської області.) Багато років життя віддав він вогнеборству і вважався одним з найдосвідченіших фахівців. На нього покладалася відповідальність за підготовку львівських пожежників, був членом кваліфікаційної комісії. У послужному списку Г.Еліясевича вказано, що він з успіхом закінчив два класи гімназії та офіцерську школу при 80-му полку піхоти, був інструктором з гімнастики для офіцерів. Дослужився до звання сержанта. Вільно читав і писав польською, українською та німецькою мовами. Командування вважало його вишколеним, енергійним і здібним пожежником. [2]

З жовтня 1909р. депутати міської Ради що були присутні на показі майстерності львівських пожежників, якими керував Г.Еліясевич та відзначили їх добру підготовку. За примхою долі, уже наступного дня це довелося підтвердити на практиці.

На початку століття на околиці міста Львова (Янівська рогатка) існувала фабрика черепиці, що колись належала українському підприємцю Івану Левинському (1851-1919). О 16 годині на фабриці стався вибух цистерни з нафтою. Вогонь миттєво охопив покрівлю будинку і перекинувся на інші приміщення. Незважаючи на швидку акцію міських пожежників та особового складу 95 полку піхоти, вогонь не вдалося загасити. Тільки опівночі пожежу вдалося вгамувати. Весь цей час Г.Еліясевич знаходився на передових позиціях, не раз потрапляв під струмені води, а розпалене тіло не відчувало холодного осіннього повітря і, як наслідок – тяжка простуда, що дала ускладнення і привела до смерті 26 січня 1910р.[3] Похований на Личаківському цвинтарі у Львові. (№2).

Могила його увінчана викарбуваним з каменю погруддям бородатого чоловіка службовому мундирі з рядом нагород, перед яким в глибокій журбі схилився юнак з букетом квітів. (№3-№6)

На пам'ятнику напис: слов'янською в'яззю:

«Иларіонъ Елыясевичъ 15.VII 1848 - 27.I 1910»

Автором та виконавцем пам'ятника є відомий український скульптор та різьбяр Григорій Микитович Кузневич (1871 - 1948), що народився в с. Старе

Брусно (тепер Підкарпатське воєводство, Польща, село спалене дощенту під час операції «Вісла»).

Навчався у Львові, в Художньо – промисловій школі (1896), вдосконалював майстерність в скульптора Ю.Марковського (1892-1896). Навчався у Римі – в Королівській академії мистецтв, у майстернях Е.Феррарі та Т. Ригера.(1899 - 1900). [4]

Повернувшись до Львова, одержав після смерті Ю. Марковського його майстерню, в якій плідно працював, створивши ряд високомистецьких пам'ятників.

Серед яких вирізняється пам'ятник І. Еліяшевичу. За композиційним вирішення пам'ятник не має аналогій на кладовищі, бо знаменував собою прихід в українську пластику стилю сецесії. І лише довголітнє цькування цього напрямку стало на заваді тому, що скульптура Г.Кузневича дотепер не посідає належного місця в історії українського мистецтва.

Пам'ятник створений у вигляді стрімкої піраміди, увінчаної портретом літнього бородатого чоловіка з погідним виразом обличчя. Згідно з традицією в античному світі при дорогах героям встановлювали монументи дуже схожі на пам'ятник Г.Еліясевичу. Пластичне вирішення пам'ятника узагальненими формами з контрастним акцентуванням окремих деталей дає можливість зарахувати цей твір до новаторських не лише в українській меморіальній пластиці, а й загалом на Личаківському цвинтарі. [5]

Піднімаючись алеєю до пам'ятника Г.Еліясевичу, що на полі №15, варто звернути увагу на ще один пам'ятник, що встановлений навпроти, - по другій стороні алеї. На мармуровій плиті вирізьблений напис:

ту спочивають
Текля изъ Барановськихъ
25.X.1848 – 5.XII.1899
и сынъ ея Андрей 20.VI.1876 – 18.XII.1878
Єліясевичъ
Въчная имъ память!

Погруддя Гілярія Еліясаєвича поставлене під кутом, таким чином, що погляд його спрямований на могилу найдорожчих йому людей, - дружину і сина. (№7)

Джерела та література:

- 1.Попович С. Пожежна охорона Львівщини 1772-1939.Львів Видавництво «Світ» 1999.С.3.
2. ДАЛО. Ф.2642. Т.2 ст.132.
3. Пам'ятник пожежнику. Ратуша.....
- 4.Енциклопедія Львова. Т.3.С.660.//Літопис,-Львів 2010
- 5.Криса Л. Фіголь Л. Личаківський некрополь. Путівник.// Львів,- 2005.С.42,43

№ 1

№ 2

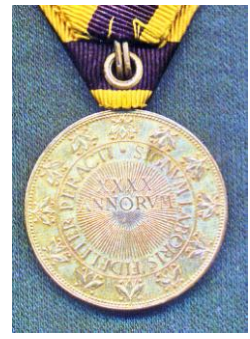
№ 3

№ 4

№ 5

№ 6

№ 7

№3.Ювілейний хрест з нагоди 60 ліття правління імператора Франца Йосипа I

№4. Почесна медаль за 25 літні заслуги на поприщі пожежної охорони і рятувальної служби.

№5.Почесна медаль за 40 років вірної служби

№6.Ювілейна пам'ятна медаль нагоди 50 ліття правління імператора Франца Йосипа

Додаток № 1

Додаток № 2

Додаток № 3

Додаток № 4

№1. Пожежна каска, що призначалась для урочистих подій та при виконанні менш небезпечної служби.

№2 кокарда з головного убору пожежників (в центрі відсутня втрачена накладка у вигляді лева)

№3 Пожежна відзнака з однострою пожежника.

№4 Памятна відзнака пожежникам та ветеранам пожежної служби за мужність при гасінні пожежі